

บทความวิจารณ์หนังสือ
“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษาเกษตร
(PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY AND AGRICULTURAL EDUCATION).”
ผู้เขียน : รองศาสตราจารย์ ดร. ภาคพงศ์ ปวงศุข

วิจารณ์โดย
ศราวุธ อินทรเทพ
Sarawut Intorrathed
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาครุศาสตร์เกษตร
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Sarawut.in@kmitl.ac.th

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Philosophy of sufficiency economy) ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่สกนิกรชาวไทย เพื่อการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทุกรอบดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางส่ายกลาง ซึ่งความพอเพียงในที่นี้หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ซึ่งการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นตัวขับเคลื่อนสู่การจัดการเรียนการสอนนั้น มีเป้าประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินชีวิตของทุกคน

หนังสือเล่นนี้เป็นหนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนทางการศึกษาเกษตรที่ในปัจจุบันมีจำนวนไม่นัก สำหรับหนังสือเล่นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประกอบการเรียนของนักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์เกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง นอกจากนี้หนังสือยังเหมาะสมสำหรับบุคคลอื่น ๆ ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทางการศึกษาเกษตรของประเทศไทย

ภูมิภาคเพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่ประชาชนในการนำไปประยุกต์ใช้ รวมถึงพระราชนิยมกิจด้านการศึกษา ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการกีฬา และส่วนเนื้อหา yang ได้กล่าวถึงการใช้ทศพิธราชธรรม ได้แก่ ท่านศิล ปริจจาคะ อาชวะ มัททะ ตปะ อักโกระ อวิหิงสา ขันติ และอวิโรันะ และหลักการทำงานที่เหมาะสมในการพัฒนา เช่น การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การทำงานแบบประยุกต์เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ขาดทุนคือกำไร การพึ่งพาตนเอง การพอยู่พอกิน เป็นต้น บทที่ 2 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอธิบายถึงความหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ว่า เป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นปกติ การมีเศรษฐกิจแบบพอเพียง สามารถเลี้ยงดูอุ้มชูตนเองได้ โดยให้มีความเหมาะสมและเพียงพอ กับความต้องการของตนเอง ครอบครัวและสังคม ครอบแนวคิดในการเดินทางสายกลาง หมายถึงวิธีการหรือการกระทำที่พอประมาณ บนพื้นฐานของความมีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีเงื่อนไขในเรื่องความรอบรู้ คุณธรรม และความเพียร เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่มีความเชื่อมโยงกันในวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง เกิดความสมดุล มั่นคง ความเป็นธรรมและความยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงรอบด้านและมีการปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับกิจการงานต่าง ๆ รวมทั้งมีตัวอย่างของการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บทที่ 3 เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นบทที่ว่าด้วยเรื่องความเป็นมา และหลักคิดของการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่อาจกล่าวได้ว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพาะเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นการทำเกษตรที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่ประยุกต์ มีการผลิตที่พึ่งพาตนเองด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไป มีข้อสำคัญที่ควรพิจารณาของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บทที่ 4 การจัดการศึกษาของไทย ในบทนี้ผู้เขียนได้

กล่าวถึงสถานการณ์การศึกษาของไทยในปัจจุบัน ความสำคัญและรูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่แบ่งรูปแบบการศึกษาเป็น การศึกษาในระบบ (Formal education) การศึกษาระบบทั่วไป (Non-formal education) และ การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal education) การปฏิรูปการศึกษาของไทย รวมถึงยังได้กล่าวถึงความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาของไทยกับประชาคมอาเซียน เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของการรวมตัวกันของประเทศต่างๆ ในอาเซียนที่มีผลต่อการจัดการศึกษาในอนาคต บทที่ 5 การจัดการศึกษาเกษตรในประเทศไทย ได้กล่าวถึง ประวัติและความเป็นมาของการศึกษาเกษตรที่เป็นรูปแบบมีประวัติยาวนานมากกว่า 100 ปีที่มีการจัดการเรียนการสอนทางการเกษตร ความหมาย ความสำคัญและปัจจัยของการศึกษาเกษตร โดยเฉพาะปัจจัยการศึกษาเกษตรที่ยึดถือแนวทาง 5 ข้อ คือ 1) การศึกษาเกษตรต้องเรียนรู้ด้วยการกระทำจริง 2) โรงเรียนหรือสถานศึกษาเกษตรเป็นแหล่ง วิชาการเกษตรของชุมชน 3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการศึกษาเกษตร 4) วิชาการทางการศึกษาเกษตรต้องทันสมัยอยู่เสมอ และ 5) การศึกษาเกษตรเป็นการศึกษาแบบต่อเนื่อง รูปแบบ และหลักสูตรการจัดการศึกษาของประเทศไทย ในบทนี้ผู้เขียนยังได้เพิ่มเติมเนื้อหาในเรื่องอาชีวศึกษาเกษตร ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาเกษตรเพื่อผลิตกำลังคนทางการเกษตรในระดับกลาง เพื่อให้การเกษตร ก้าวหน้ายิ่งขึ้นในอนาคต บทที่ 6 ปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการศึกษาและการศึกษาเกษตร กล่าวถึง การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศไทย การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียน การสอนที่เน้นประเด็นหลัก 3 ประเด็นคือ 1) การทำหลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การจัดทำหน่วยเรียนรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนในทุกระดับ

นอกจากนี้ยังมีหัวข้อสำคัญของหนังสือเล่มนี้คือ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษาเกษตร ทั้ง การศึกษาเกษตรในระบบ การศึกษาเกษตรบนอุปกรณ์ และการศึกษาเกษตรตามอัธยาศัย นอกจากบทต่างๆ แล้ว หัวเล่มผู้เขียนยังได้เพิ่มเติม หนังสืออ่านเพิ่มเติม วีดิทัศน์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาไว้ให้ศึกษาเพิ่มเติมอีกด้วย

หนังสือเล่มนี้น่าสนใจผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้า เขียนและเรียบเรียงขึ้นจากการศึกษาค้นคว้า แหล่งข้อมูลทั้งเอกสาร วารสาร หนังสือ ตำราและ อื่นๆ อย่างมากมายเพื่ออธิบายเชื่อมโยงเนื้อหาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษาเกษตร ซึ่งใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนแล้ว อีกทั้งยังแนะนำ สำหรับบุคลากรทางการศึกษาเกษตรหรือครุเกษตร ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในระดับต่างๆ แล้ว ยังสามารถนำไปปลูกฝังนักเรียน หรือเยาวชนให้รู้สำนึกรักในพระราชกรณียกิจและ หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงงานหนักในพระราชกรณียกิจต่างๆ ทางการเกษตรเพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ ประชาชนของพระองค์ ได้อยู่ดี กินดี มีชีวิตที่มี ความสุขในปัจจุบัน แต่เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เป็น หนังสือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ดังนั้นบาง หัวข้อหรือบางบทที่ขาดการสอดแทรกข้อมูลงานวิจัย หรือข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เช่น บทที่ 4 หัวข้อที่กล่าวถึง สถานการณ์การจัดการศึกษาของไทย เพื่อสนับสนุนให้ เนื้อหามีน้ำหนักที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ภาษาและรูปแบบ ที่ใช้จึงเป็นภาษาทางวิชาการซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับบุคคล ทั่วไป

บรรณานุกรม

ภาคพงศ์ ปวงศุ. 2556. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับ การศึกษาเกษตร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มีนเชอร์วิส ชั้พ พลาย ลิมิตี้ดีด พาทเนอร์ชิพ.